

ТОЛЬКІ ТРЫ ДНІ...

(з жыцця былога воіна-«афганца»)

Мне часта даводіцца сустракацца з гэтымі хлопцамі. На выгляд яны такія ж звычайныя, як і іх ровеснікі – маладыя, дужыя, жыццярэдасныя. І ў той жа час – не па гадах сталыя, сур’ёзныя, разважлівыя. І амаль у кожнага – баявыя ўзнагароды. Гэтыя хлопцы – былыя воіны-інтэрнацыяналісты, «афганцы», як прывыклі мы іх называць.

Нарадзіўся і вырас Станіслаў у вёсцы Рыжанкі Чашніцкага раёна ў вялікай сям’і. З шасцярых дзяцей быў старэйшым. З маленства прывычаіўся да паўсядзённай сельскай працы. Напэўна, і там ён адрозніваўся ад ровеснікаў сур’ёзнасцю ўчынкаў, сялянскай грунтоўнасцю. Добра вучыўся ў школе, СПТВ, потым працаваў механізатарам у родным саўгасе «Слідчаны». Захапляўся спортам, перад службай выканаў нарматывы кандыдата ў майстры спорту па лёгкай атлетыцы.

У дзяцінстве Станіслаў любіў рязглядаць ордэны і медалі дзеда Міхаіла. А сёння ў яго самога, дваццаціпяцігадовага хлопца, ёсць ордэн Чырвонай Зоркі, медалі «За баявыя заслугі», «За адвагу», Знак ЦК ВЛКСМ «Воінская доблесць».

... Служыў у паветрана-дэсантных войсках, на самым цяжкім участку – у разведцы асобага прызначэння. Пасля трохмесячнай падрыхтоўкі ва ўмовах, прыбліжаных да баявых, навучыўся лёгка лазіць па гарах. Але горы Афганістана аказаліся больш складанымі за тыя, што былі на трэніроўцы. Грады вострых зубчастых скал тут чаргуюцца з глыбокімі чашамі зыбучага, як дрыгва, пяску. Сюды трэба дадаць пяцідзсяціградусную спёку, сцюдзёныя, да ламаты ў суставах ночы.

Маладога салдата ўзяў пад сваю апеку намеснік камандзіра ўзвода старшыня Аляксандр Берднік. Разам хадзілі ў дзюзы, дзялілі кавалак хлеба, флягу вады. А калі Берднік звольніўся ў запас, яго месца заняў Станіслаў Кандратовіч.

Ордэн Чырвонай Зоркі Станіслаў атрымаў на трэцім месяцы службы ў Афганістане. Іх асобая разведрота атрымала баявое заданне – працасаць хады-штольні ў скалах, якія цягнуцца па некалькі кіламетраў і звязваюць паміж сабой кішлакі. Станіслаў Кандратовіч ішоў разам з Андрэем Кічанавым з Краснаярска, свяцілі ліхтарыкам. Наперадзе пачулі галасы. «Духі», — зразумелі сябры. Яны ведалі, што ў штольні страляць небяспечна. Ад шуму могуць лопнуць барабаньня перапонкі, таму надзелі на ствалы аўтаматаў спецыяльныя насадкі для бяшумных стрэлаў.

Ім удалося стрэліць першымі. У глыбіні штольні заўважылі драўляныя дзверы. Асцярожна расчынілі іх, адхіліліся ў бакі. Нікога. Гараць газавыя лямпы, на падлозе – маленькія дываны для намаза, казаны з рэшткамі ежы. Насупраць яшчэ адны дзверы. Гэта з-за іх і чуліся галасы.

— Паглядзім? – запытальна глянуў на Кічанаву Станіслаў.

— Давай, – вачамі адказаў той.

Дзверы аказаліся незамкнутымі. У глыбіні пакоя пяцёра пілі чай. Зброя ляжала побач.

Дзве асколачныя гранаты адначасова паляцелі ў логава душманаў.

За трэцімі дзвярыма аказаўся склад зброі. Выбраўшыся на паверхню, салдаты выклікалі падмогу.

Яшчэ адзін склад «непрымірных» перастаў існаваць.

Медаль «За бавыя заслугі» Станіслаў атрымаў за тое, што ў жорсткім баі змяніў параненага камандзіра – лейтэнанта Сямёнава, праявіў мужнасць, рашучасць і выдатныя арганізатарскія здольнасці.

... Іх падраздзяленне ўвайшло ў горную цясніну, дзе гаспадарылі душманы. Сонца толькі пачало асядаць за ламаны грэбень хрыбта, як пачулі каманду спыніцца.

– Тут чакаецца праход каравана з боепрыпасамі з боку Пакістана. Мы не павінны прапусціць яго, трэба захапіць зброю.

І чакаць караван доўга не давялося. З-за высокай скалы раптоўна паказаліся грузаныя аўтамашыны.

– Да бою! – скамандаваў лейтэнант.

Вораг не чакаў засады, трапны агонь застаў зняацку. Аднак разгубленасць яго была нядоўгай. Бой завязаўся жорсткі. Нашым рабятам дапамагло тое, што зручна выбралі агнявыя пазіцыі. Як ні супраціўляліся душманы, перамога была не на іх баку. Караван са зброяй быў захоплены. За гэту аперацыю Станіслаў Кандратовіч і яго таварышы былі ўзнагароджаны медалямі «За адвагу».

Толькі тры дні вайны. А колькі іх было, небяспечных, жудасных, кровапралітных за год і 9 месяцаў афганскай біяграфіі Станіслава Кандратовіча.

– Скажы шчыра, Стась, ці было страшна ў баі?

– Часта ў баі проста некалі было думаць пра страх. Там трэба дзейнічаць. А наогул вайна – гэта страшна. Даводзіцца забіваць...

– А ці была ў Афганістане «дзедаўшчына»? – задаў аднойчы, на мой погляд, правакацыйнае пытанне.

Станіслаў, як заўсёды, адказаў вельмі сур'ёзна:

– Была. Але ў тых суровых умовах яна мела зусім іншы сэнс. І выратавала жыццё не аднаму салдату. Так, «дзяды» каралі сваіх нявопытных таварышаў за нядбайнасць, бяспечнасць, за нежаданне пазнаваць суровую салдацкую навуку. Але рабілі гэта, не зневажаючы чалавечую годнасць. Проста прымушалі маладых больш займацца фізічнай падрыхтоўкай. І адначасова аберагалі тых, хто ў першы раз ішоў у бой, цярпіма адносіліся да промахаў навічкоў.

... Сёння Станіслаў працягвае службу. Толькі ўжо мірную службу ў лінейным адзеле транспартнай міліцыі горада Віцебска.

М. Маціеўскі